

→ Vrouwen in de media 2012

Een onderzoek naar de zichtbaarheid van vrouwen
in de Nederlandse media van 2012

Inhoud

→ Inleiding 2

→ Methode 2

Dagbladen en televisieprogramma's 2

De vrouwen 3

De politici 3

Analyse 3

→ Vrouwen in de Nederlandse media 3

Aandacht voor vrouwen in dagbladen en op televisie 3

Aandacht voor vrouwen per categorie 5

Aandacht voor vrouwen in de politiek 7

→ Mannen versus vrouwen in de politiek 8

Aandacht voor bewindslieden 8

Aandacht voor fractievoorzitters 9

Aandacht voor Tweede Kamerleden 10

→ Samenvatting & Conclusie 12

→ Bijlagen 13

Bijlage 1: Zoektermen Categorieën 13

Bijlage 2: Zoektermen Politici 16

Meer weten?

Internet

→ www.nieuwsmonitor.net

→ info@nieuwsmonitor.net

→ Twitter: @Nieuwsmonitor

Onderzoekers

Kim Janssen

Nel Ruigrok

→ 06 27 588 586

→ nelruigrok@nieuwsmonitor.net

→ Inleiding

In opdracht van sprekersbureau ZijSpreekt en mediaplatform VIDM.nl doen wij onderzoek naar de zichtbaarheid van vrouwen in de Nederlandse media. Uit de 'Monitor Representatie 2010' van Kijk- en Luisteronderzoek bleek dat het aandeel van vrouwen bij de Publieke Omroep in 2010 op 37,4% lag. Bij de commerciële omroepen lag dit percentage slechts iets hoger, namelijk op 39,9%. In reactie op deze cijfers stelde de NPO dat zij actief naar een betere afspiegeling streeft (*de Volkskrant*, 12 februari 2011). Uit het onderzoek 'Nieuws en Actualiteiten 2011' van de Nederlandse Nieuwsmonitor blijkt dat er in 2011 nog steeds een duidelijk verschil te zien is in het aantal mannen en vrouwen in actualiteitenrubrieken en nieuwsprogramma's van de Publieke Omroep. Van alle personen die in deze programma's aan het woord worden gelaten, uitgezonderd presentatoren, tafelheren en tafeldames, is gemiddeld 78% man en 22% vrouw. Uit het onderzoeksrapport 'Vrouwen in de media 2011' is gebleken dat "er dit jaar over vrouwelijke Kamerleden de helft tot een kwart minder artikelen worden gepubliceerd dan over mannelijke Kamerleden." Hiervoor zijn echter ook andere verklaringen gevonden dan alleen het geslacht van de Kamerleden: een minder groot aantal vrouwen dan mannen functioneert als partijleider of lijsttrekker van grote politieke partijen. Ook waren er veel nieuwswaardige gebeurtenissen rondom mannen in de politiek, waardoor er meer aandacht naar hen uitging. Van de vrouwen die in het nieuws kwamen was minister Edith Schippers de vrouw die de meeste aandacht kreeg.

In dit onderzoek kijken we, net als vorig jaar, naar de aandacht voor vrouwen in de media. We onderzoeken hierbij het aantal vrouwen dat voorkomt in zowel de landelijke dagbladen als in programma's van de publieke omroepen. We verdelen de vrouwen in 10 verschillende categorieën, zoals opgesteld door het tijdschrift Opzij. Op basis daarvan kijken we per categorie welke vrouw in 2012 het meest in het nieuws is geweest. Extra aandacht besteden we aan vrouwen in de politiek. Naast een overzicht van welke politica het meest in het nieuws was, maken we ook een vergelijking tussen de aandacht voor mannelijke en vrouwelijke politici.

→ Methode

Voor dit onderzoek bekijken we het nieuws in dagbladen en op de televisie. Hieronder is een overzicht weergegeven van de verschillende media met daarbij het aantal artikelen dan wel uitzendingen dat is meegenomen in dit onderzoek. Daarnaast geven we een overzicht van de vrouwen (en mannen) die we in het onderzoek hebben meegenomen.

Dagbladen en televisieprogramma's

Alle beschikbare in 2012 gepubliceerde artikelen van de volgende landelijke dagbladen zijn in de analyse meegenomen: *NRC Handelsblad*, *De Telegraaf*, *de Volkskrant*, *Trouw*, *Algemeen Dagblad*, *NRC Next*, *Spits* en *Metro*. Het gaat daarbij in totaal om 277.296 artikelen. Ook zijn alle beschikbare in 2012 uitgezonden uitzendingen van de volgende televisieprogramma's meegenomen: *De Wereld Draait Door*, *Pauw en Witteman*, *Knevel en van den Brink*, *EenVandaag*, *Nieuwsuur*, *PowNews*¹, *Vandaag de Dag*, *Vandaag de Vrijdag* en het *NOS 20:00 Journaal*. We hebben hiervoor gebruik gemaakt van de ondertiteling voor doven en slechthorenden. Hierbij gaat het in totaal om 1.647 uitzendingen. In tabel 1 is weergegeven hoeveel artikelen per krant en hoeveel uitzendingen per televisieprogramma zijn meegenomen in de analyses.

Doordat we de ondertiteling van de televisieprogramma's gebruiken, kan het zijn dat niet altijd alle personen in het nieuws kunnen worden getraceerd. Wanneer een presentator een persoon niet noemt, terwijl hij of zij wel in beeld is en iets zegt, dan wordt deze persoon niet meegenomen in de ondertiteling van het programma in kwestie. Immers, de doven en slechthorende kunnen wel zien wie er in beeld komt. In deze gevallen zijn de personen ook niet meegenomen in deze analyse.

¹ Vanaf 8 oktober 2012 is de NPO gestopt met de ondertiteling van PowNews, daarom hebben wij de uitzendingen van PowNews ook maar tot en met 7 oktober meegenomen in dit onderzoek.

Tabel 1: Aantal artikelen per dagblad en aantal uitzendingen per televisieprogramma in 2012.

Dagbladen	Aantal artikelen	Televisieprogramma's	Aantal uitzendingen
De Volkskrant	39.432	DWDD	173
NRC Handelsblad	42.297	Pauw en Witteman	153
De Telegraaf	72.460	Knevel en vd Brink	30
Trouw	31.453	EenVandaag	287
Algemeen Dagblad	48.386	Nieuwsuur	305
NRC Next	15.145	Vandaag de Dag + Vrijdag	234
Spits	11.768	PowNews	101
Metro	16.355	NOS 20:00 Journaal	364
Totaal	277.296	Totaal	1.647

De vrouwen

In dit onderzoek zijn alle vrouwen meegenomen die voorkomen in de lijst van 100 machtigste vrouwen van 2010, 2011 en 2012, samengesteld door het tijdschrift Opzij. Ook is er nog een aantal vrouwen apart aangedragen door sprekersbureau ZijSpreekt en mediaplatform VIDM.nl. Opzij heeft de vrouwen in 10 verschillende categorieën ingedeeld, namelijk: Openbaar Bestuur, Bedrijfsleven, Politiek, Gezondheidszorg, Cultuur, Justitie en Openbare Orde, Goede Doelen, Onderwijs en Wetenschap, Media en Sport. Deze categorieën worden in dit onderzoek ook aangehouden. De vrouwen zijn in de categorieën ingedeeld op basis van de door hen laatst uitgeoefende of voornaamste functie. Als een vrouw in de twee lijsten in meerdere categorieën voorkomt, dan wordt deze vrouw in de categorie geplaatst waarin zij in de recentste lijst is ingedeeld. In bijlage 1 zijn per categorie de namen van de vrouwen die zijn meegenomen in dit onderzoek weergegeven, met de zoektermen die zijn gebruikt om deze vrouwen in de artikelen te vinden.

De politici

Net als in de voorgaande onderzoeken zullen we in dit onderzoek dieper ingaan op de categorie Politiek. We hebben naast de vrouwen in de Opzij-lijsten en de apart aangedragen vrouwen daarom ook alle vrouwen meegenomen die in het jaar 2012 in de politiek zaten. Hieronder vallen alle vrouwen in de Tweede Kamer en alle vrouwen met een positie als bewindslid in de kabinetten Rutte I en/of Rutte II. Om een vergelijking te kunnen maken tussen aandacht voor mannen en vrouwen in de media zijn daarnaast ook alle mannelijke Tweede Kamerleden en bewindsliden meegenomen in dit onderzoek. In bijlage 2 zijn de namen van alle Tweede Kamerleden en bewindsliden te vinden. Ook zijn de gebruikte zoektermen weergegeven.

Analyse

We hebben gekeken in hoeveel artikelen in landelijke dagbladen en uitzendingen op televisie de vrouwen uit bovenstaande categorieën voorkomen. Dit kunnen vrouwen zijn die in televisie-uitzendingen zijn aangeschoven als tafelgast of die een interview hebben geven in de krant, maar dit is niet automatisch het geval. Het kan zijn dat de vrouwen slechts bij naam zijn genoemd in de artikelen of programma's. Deze vrouwen worden ook meegeteld in dit onderzoek.

→ Vrouwen in de Nederlandse media

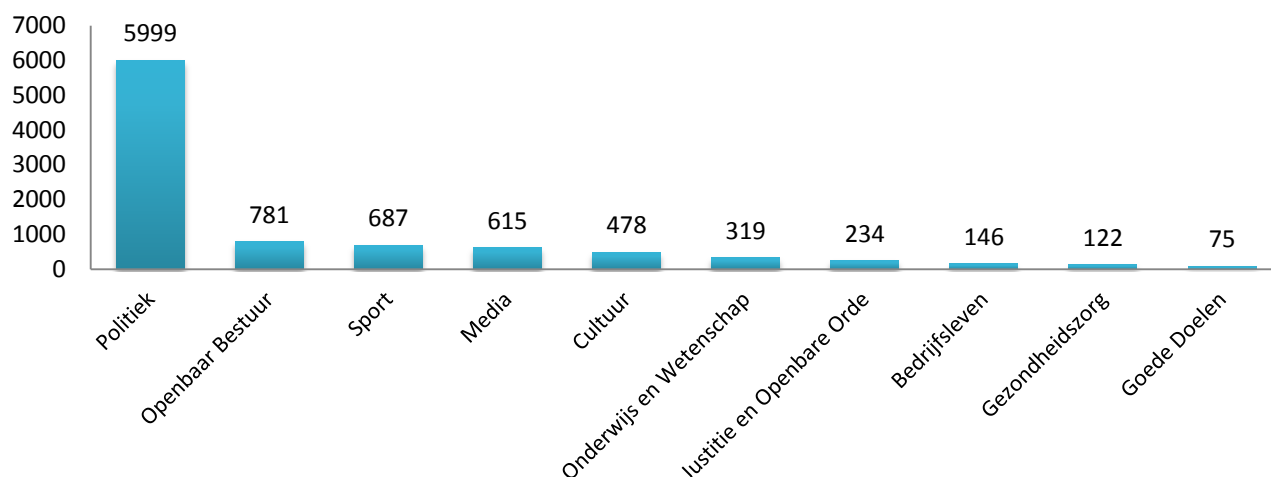
In deze paragraaf wordt ingegaan op de aandacht voor de vrouwen in de Nederlandse media per categorie, zoals gehanteerd in de Opzij-lijsten. We behandelen hierbij steeds het nieuws in de dagbladen en op televisie apart. Ten eerste wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid aandacht voor vrouwen per categorie. Daarna wordt gekeken voor welke vrouwen binnen de categorieën de meeste aandacht is. De categorie Politiek wordt apart behandeld in de volgende paragraaf.

Aandacht voor vrouwen in dagbladen en op televisie

In figuur 1 wordt het totaal aantal artikelen in de dagbladen weergegeven waarin de vrouwen per categorie worden genoemd. Het blijkt, net als elk jaar, dat vrouwen uit de politiek veruit het meeste voorkomen in de dagbladen. Opvallend is dat de vrouwen uit de categorie Media zijn afgegleden naar plaats vier, terwijl deze de voorgaande jaren steeds op de tweede plaats te vinden waren. Voor deze groep

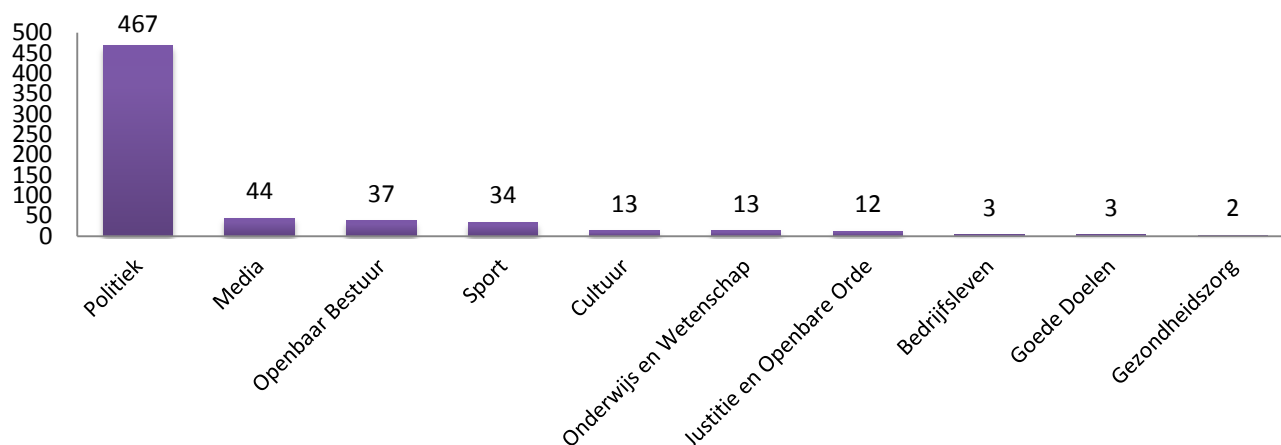
vrouwen is de aandacht dan ook sterk verminderd, van 1036 artikelen vorig jaar, naar 615 artikelen nu. Door deze verschuiving staan de vrouwen in de categorie Openbaar Bestuur dit jaar op de tweede plek met 781 artikelen (vorig jaar nog derde met 952 artikelen). De vrouwen in de categorie Sport staan met 687 artikelen op plaats drie en krijgen precies evenveel aandacht als vorig jaar. Als we kijken naar de categorieën met minder media aandacht blijkt dat daar minder grote verschuivingen te zien zijn. Ten opzichte van vorig jaar is de aandacht voor de vrouwen in de categorie Justitie en Openbare Orde iets minder geworden, van 264 artikelen naar 234 artikelen, net als de aandacht voor vrouwen in de gezondheidszorg (eerst 184, nu 122 artikelen. De categorie Bedrijfsleven stijgt van plaats negen naar plaats acht, en krijgt ook iets meer aandacht dan vorig jaar (toen 128 artikelen, nu 146 artikelen). Net als vorig jaar staan de vrouwen in de Goede Doelen sector onderaan de lijst, dit jaar met 75 artikelen.

Figuur 1: Aantal artikelen in dagbladen waarin de vrouwen genoemd worden, per categorie

In figuur 2 wordt het totaal aantal uitzendingen van televisieprogramma's weergegeven waarin de vrouwen worden genoemd, per categorie. Net als in de dagbladen is er op de televisie de meeste aandacht voor vrouwen in de politiek. Op de tweede plaats staan de vrouwen in de categorie Media, die vorig jaar nog op plaats vier stonden. De absolute aandacht voor deze vrouwen is ook gestegen: toen 35 uitzendingen, nu 44. De vrouwen in de categorie Openbaar Bestuur zijn veel minder op televisie geweest (37 uitzendingen), dan vorig jaar (63 uitzendingen). Zij staan echter alsnog op de derde plek. De aandacht voor de categorie Sport blijft ongeveer gelijk aan vorig jaar (toen 36, nu 34 uitzendingen). Opvallend zijn de verschuivingen van de categorieën Onderwijs en Wetenschap en Cultuur. Zij staan nu beiden op 13 uitzendingen, terwijl zij vorig jaar aandacht kregen in respectievelijk 24 en 6 uitzendingen. Dit laat zien dat de aandacht voor vrouwen in het onderwijs en de wetenschap gehalveerd is, terwijl de aandacht voor Cultuur verdubbeld is. Ten opzichte van vorig jaar is er veel minder aandacht voor vrouwen in de categorie Gezondheidszorg: hadden zij vorig jaar nog 13 uitzendingen op hun naam staan, nu worden zij nog maar in 2 uitzendingen genoemd.

Figuur 2: Aantal uitzendingen van televisieprogramma's waarin vrouwen genoemd worden, per categorie.

In tabel 2 is een vergelijking te zien tussen de aandacht voor vrouwen in de tien categorieën in 2011 en 2012. Als de aandacht voor de in 2011 onderzochte vrouwen vergeleken wordt met de aandacht voor vrouwen in de tien categorieën in 2012, blijkt dat de aandacht voor de vrouwen over de twee jaren ongeveer gelijk is gebleven. Uit de tabel blijkt namelijk dat er een daling van 0,003% is in aandacht voor vrouwen in de dagbladen en van 0,04% in aandacht voor vrouwen op televisie.

Tabel 2: Vergelijking van aandacht voor de onderzochte vrouwen in 2011 en 2012.

	2011		2012	
	Dagbladen	Televisie	Dagbladen	Televisie
Aantal onderzochte artikelen/uitzendingen	228.760	1.050	277.296	1.647
Aantal artikelen/uitzendingen over de onderzochte vrouwen	9.748	558	9.456	630
Aantal vrouwen onderzocht	190	190	180	180
Gemiddeld aantal artikelen/uitzendingen per vrouw	51,3	2,9	52,5	2,6
Percentage van totale nieuws over de onderzochte vrouwen	0,022%	0,20%	0,019%	0,16%

Aandacht voor vrouwen per categorie

Uit bovenstaande figuren komt duidelijk naar voren dat de vrouwen in de politiek veruit het meeste genoemd worden in het nieuws. Zij komen daarom in een aparte paragraaf uitgebreid aan de orde. In deze paragraaf kijken we eerst naar de overige categorieën². Van elke categorie geven we een top 3 van vrouwen die het meest worden genoemd in dagbladen en op televisie.³ Als er geen vrouwen zijn genoemd in een bepaalde categorie, wordt dit aangegeven met drie puntjes.

Openbaar Bestuur:

Dagbladen:

1. Agnes Jongerius (231)
2. Andree van Es (152)
3. Annemarie Jorritsma (150)

Televisie:

1. Agnes Jongerius (13)
2. Annemarie Jorritsma (11)
3. Andree van Es (4) en Karla Peijs (4)

Agnes Jongerius was nog steeds veel in het nieuws in verband met het pensioenakkoord.

Bedrijfsleven:

Dagbladen:

1. Carla Smits-Nusteling (51)
2. Annemarie van Gaal (37)
3. Ineke Dezentjé Hamming (20)

Televisie:

1. Angelien Kemna (1)
1. Ineke Dezentjé Hamming (1)
1. Annemarie van Gaal (1)

Carla Smits-Nusteling is vooral in januari veel in het nieuws geweest, doordat bekend werd dat zij aftrad als financieel directeur bij de KPN.

Gezondheidszorg:

Dagbladen:

1. Marleen Barth (35)
2. Heleen Dupuis (20)
3. Pauline Meurs (18)

Televisie:

1. Greet Prins (1)
1. Marina van der Wal (1)
3. ...

² De indeling van de vrouwen in de verschillende categorieën is gedaan op basis van de lijsten zoals gepubliceerd in Opzij. We zijn ons ervan bewust dat sommige vrouwen in meerdere categorieën zouden kunnen thuishoren en dat er nog verdere uitsplitsing mogelijk zou zijn geweest. Om het overzichtelijk te houden hebben we echter deze indeling aangehouden.

³ Van enkele vrouwen is in de zoektermen aangegeven dat er alleen in combinatie met de voor die categorie belangrijke functie gezocht mag worden, omdat de aandacht voor deze vrouwen, in verband met andere functies, anders erg veel verschilt met de aandacht voor de andere vrouwen in dezelfde categorie. Dit geldt voor Doutzen Kroes en Jet Bussemaker. Voor Marleen Barth zijn de zoektermen niet aangescherpt, omdat alle personen in de top 3 van dagbladen van deze categorie ook een zetel hebben in de Eerste Kamer. Hierdoor ontstaat er geen groot verschil in aandacht met de rest van de categorie.

Marleen Barth kwam als voorzitter van de GGZ vooral in het nieuws met quotes over psychische problemen en stress. Daarnaast kwam zij ook in het nieuws als PvdA-fractieleider in de Eerste Kamer.

Cultuur:

Dagbladen:

1. Marlene Dumas (114)
2. Lidewij Edelkoort (60)
3. Nelleke Noordervliet (53)

Televisie:

1. Petra Stienen (7)
2. Marlene Dumas (3)
3. Hassnae Bouazza (2)

Marlene Dumas was veel in het nieuws doordat zij de Johannes Vermeerprijs uitgereikt kreeg en doordat het Stedelijk Museum in Amsterdam de collectie heeft uitgebreid met een van haar schilderijen, waarop Osama Bin Laden is afgebeeld.

Justitie en Openbare Orde:

Dagbladen:

1. Benedicte Ficq (87)
2. Liesbeth Zegveld (54)
3. Inez Weski (47)

Televisie

1. Liesbeth Zegveld (4) en Benedicte Ficq (4)
3. Inez Weski (2) en Britta Böhler (2)

Benedicte Ficq kwam vooral in het nieuws doordat zij de advocate is van Badr Hari.

Goede Doelen:

Dagbladen:

1. Farah Karimi (15)
2. Tineke Ceelen (12)
3. Doutzen Kroes (11)

Televisie:

1. Femke Halsema (1)
1. Tineke Ceelen (1)
1. Doutzen Kroes (1)

Farah Karimi kwam in het nieuws naar aanleiding van de bezuinigingen op ontwikkelingshulp en haar kritiek hierop.

Media:

Dagbladen:

1. Linda de Mol (257)
2. Clair Polak (74)
3. Sylvia Witteman (50)

Televisie:

1. Linda de Mol (22)
2. Marike Stellinga (12)
3. Clair Polak (2) en Sylvia Witteman (2)

Linda de Mol was veel in het nieuws door haar succesvolle televisieprogramma 'Ik Hou Van Holland' en haar tijdschrift 'Linda.', waarvan het 100^e nummer in december werd uitgegeven.

Onderwijs en Wetenschap:

Dagbladen:

1. Louise Fresco (68)
2. Barbara Baarsma (39)
3. Jet Bussemaker (35)

Televisie:

1. Barbara Baarsma (8)
2. Louise Fresco (2)
2. Jet Bussemaker (2)

Louise Fresco kwam vooral in oktober veel in het nieuws door haar boek 'Hamburgers in het Paradijs'.

Sport:

Dagbladen:

1. Anky van Grunsven (225)
2. Esther Vergeer (140)
3. Leontien van Moorsel (115)

Televisie:

1. Anky van Grunsven (19)
2. Esther Vergeer (5)
3. Leontien van Moorsel (4)

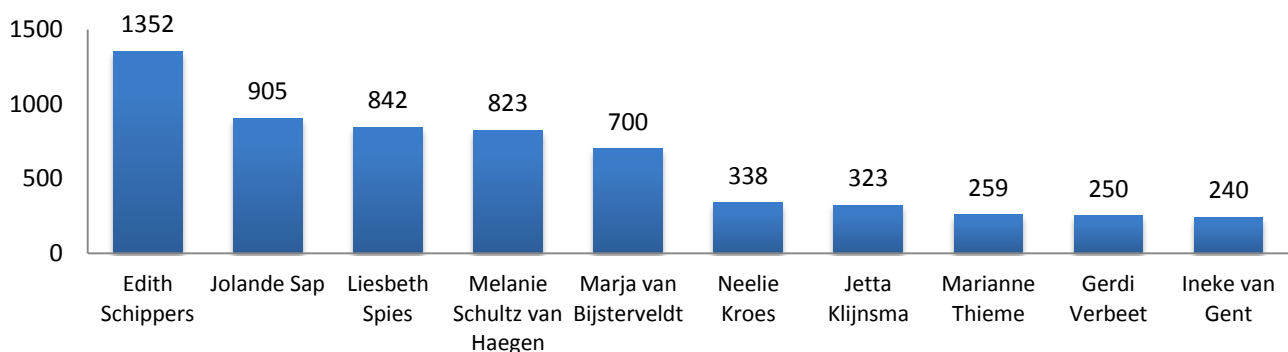
Anky van Grunsven kwam vooral veel in het nieuws door de prestatie die zij neerzette op de Olympische Spelen.

Aandacht voor vrouwen in de politiek

In deze analyse zijn alle vrouwen in de Tweede Kamer en bewindslieden van het jaar 2012 meegenomen. Aangezien er in 2012 verkiezingen waren, zijn zowel de Kamerleden en bewindslieden ten tijde van Rutte I als ten tijde van Rutte II meegenomen. Ook zijn Neelie Kroes (eurocommissaris), Sophie in 't Veld (europarlementariër) en Guusje ter Horst (Eerste Kamerlid) geselecteerd, omdat zij voorkwamen in de Opzij-lijsten.

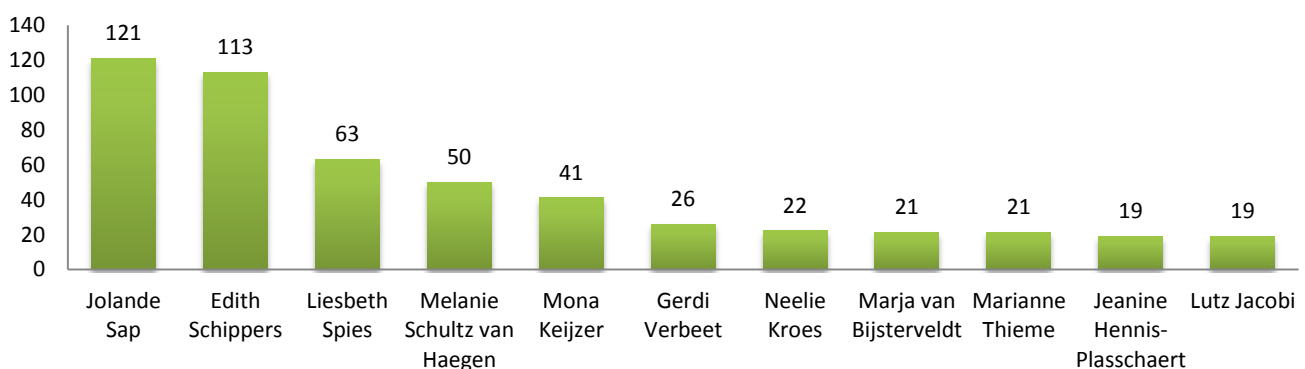
In figuur 3 is de top 10 weergegeven van vrouwen die het meeste aandacht kregen in de dagbladen, gemeten in het aantal artikelen waarin zij genoemd werden. In de figuur is te zien dat de top tien van vrouwen in de politiek wordt aangevoerd door een viertal ministers alsook één vrouw uit de oppositie. De vrouw die het meeste aandacht krijgt in de dagbladen is, net als vorig jaar, Edith Schippers, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport in kabinet Rutte I en Rutte II. Op plaats drie, vier en vijf eindigen andere ministers: Liesbeth Spies (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Rutte I), Melanie Schultz van Haegen (Infrastructuur en Milieu, Rutte I en Rutte II) en Marja van Bijsterveldt (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rutte I). Jolande Sap, tot voor kort fractievoorzitter en lijsttrekker van Groenlinks, stond vorig jaar op de vierde plaats, maar stijgt nu naar plaats twee. De lijst telt slechts drie nieuwe namen ten opzichte van vorig jaar: Jetta Klijnsma, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in kabinet Rutte II, voormalig Kamervoorzitter Gerdi Verbeet en de al eerder genoemde Liesbeth Spies. Neelie Kroes, Marianne Thieme en Ineke van Gent krijgen alledrie ongeveer evenveel aandacht in de dagbladen als vorig jaar.

Figuur 3: Top 10 van aandacht voor vrouwen in de politiek in dagbladen

In figuur 4 is de top 10 weergegeven van vrouwen die het meeste aandacht krijgen op de televisie, gemeten in aantal uitzendingen waarin zij genoemd worden. Uit de figuur blijkt dat Jolande Sap op televisie meer aandacht krijgt dan Edith Schippers, die op de tweede plaats staat. Op de derde en vierde plaats staan, net als bij de dagbladen, Liesbeth Spies en Melanie Schultz van Hagen. Op de vijfde plaats staat Mona Keijzer, de nummer twee van het CDA. Zij kwam niet voor in de top 10 van de dagbladen. Gerdi Verbeet komt in 26 uitzendingen voor, 10 meer dan vorig jaar, en stijgt daarmee één plaats, naar plaats zes. Ook Neelie Kroes krijgt meer aandacht dan vorig jaar en stijgt één plaats naar plaats zeven. Marja van Bijsterveldt zakt van plaats vier naar plaats acht. Marianne Thieme zakt ook, van plaats zes naar plaats negen. Op een gedeelde laatste plaats staan Jeanine Hennis-Plasschaert (minister van Defensie, Rutte II) en Lutz Jacobi (PvdA Kamerlid), die beiden vorig jaar nog niet in de top 10 te zien waren.

Figuur 4: Top 10 van aandacht voor vrouwen in de politiek op televisie

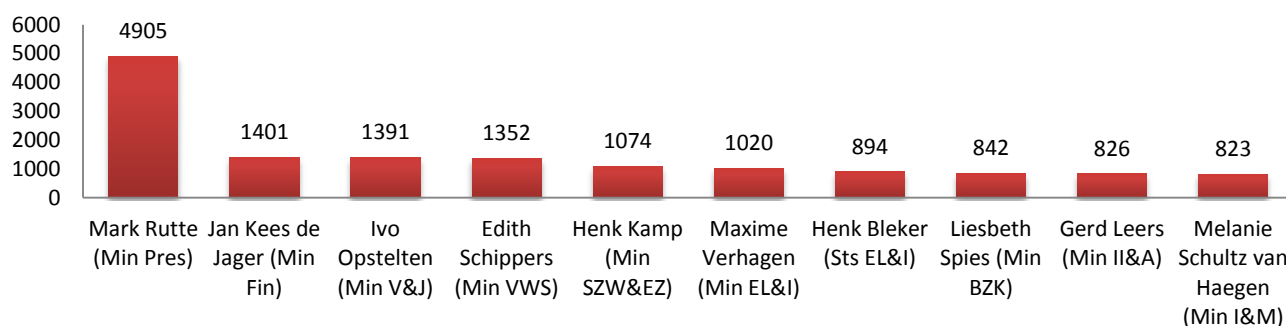
→ Mannen versus vrouwen in de politiek

Nu duidelijk is welke vrouwelijke politici het meest voorkomen in de media, is het interessant om de aandacht voor vrouwen in de politiek te vergelijken met de aandacht voor hun mannelijke collega's. In het jaar 2012 is er een nieuw kabinet aangetreden. Daarom zijn zowel de Kamerleden en bewindslieden van kabinet Rutte I als die van kabinet Rutte II meegenomen in dit onderzoek. In het politieke nieuws gaat de meeste aandacht uit naar bewindslieden, fractievoorzitters en partijleiders. De overige Tweede Kamerleden krijgen vaak minder aandacht in de media. In deze paragraaf bekijken we daarom de aandacht voor de bewindslieden, fractievoorzitters en overige Tweede Kamerleden apart. De personen die ten tijde van kabinet Rutte I een andere functie bekleedden dan ten tijde van kabinet Rutte II, worden in de categorie ingedeeld van de belangrijkste door hen bekleedde functie.

Aandacht voor bewindslieden

Allereerst de aandacht voor de bewindslieden van de kabinetten Rutte I en Rutte II. Het kabinet Rutte I bestond uit 20 bewindspersonen, waarvan 5 vrouwen en 15 mannen. Het kabinet Rutte II bestaat ook uit 20 bewindspersonen, waarvan 8 vrouwen en 12 mannen. Aangezien sommige bewindspersonen die in kabinet Rutte I een functie bekleedden ook in kabinet Rutte II zitten, komen we uit op een totaal van 10 vrouwen en 23 mannen in 2012.

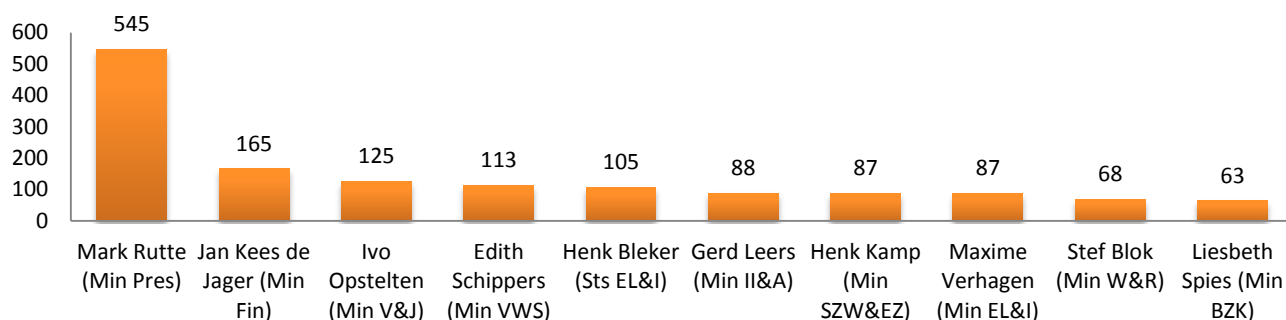
Figuur 5: Top 10 van aandacht voor bewindslieden in dagbladen

In figuur 5 is de top 10 van meest genoemde bewindspersonen in de dagbladen weergegeven. Zoals verwacht steekt minister-president Mark Rutte met kop en schouders boven de rest van de bewindslieden uit. Hij wordt gevolgd op de tweede en derde plaats door de ministers Jan Kees de Jager en Ivo Opstelten. Op de vierde plaats volgt Edith Schippers en is hiermee de vrouwelijke minister met de meeste aandacht in de dagbladen. Lager in de top 10 volgen nog twee vrouwen: Liesbeth Spies en Melanie Schultz van Hagen. Het valt op dat de meeste personen in de top 10 ministers uit het kabinet Rutte I zijn. De enige uitzondering hierop is staatssecretaris Henk Bleker.

In figuur 6 is de top 10 van aandacht voor bewindslieden op televisie weergegeven. In deze figuur is veelal hetzelfde patroon te zien als in figuur 5 over de dagbladen. De lijst wordt weer aangevoerd door Mark Rutte met Jan Kees de Jager op de tweede en Ivo Opstelten op de derde plaats. Wederom staat minister Edith Schippers op de vierde plaats. Liesbeth Spies staat ook nog in de top 10, maar Melanie Schultz van Hagen komt niet in deze lijst voor. Stef Blok is de enige nieuwe minister uit het kabinet Rutte II die in de top 10 van aandacht op televisie staat.

Figuur 6: Top 10 van aandacht voor bewindslieden op televisie

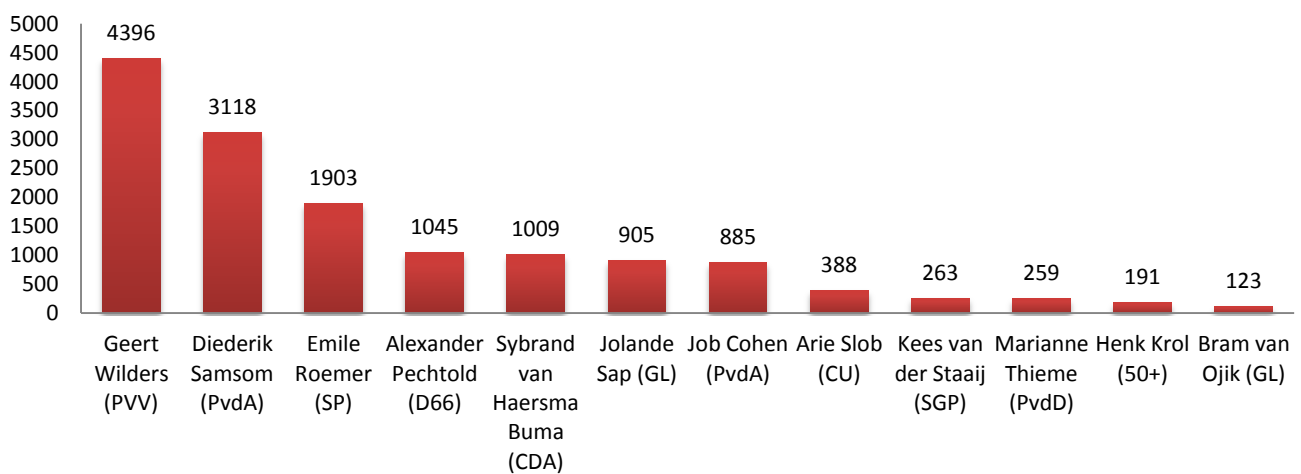

Aandacht voor fractievoorzitters

De tweede groep politici die we onderzoeken zijn de fractievoorzitters in de Tweede Kamer. Wederom hebben we hier te maken met de fractievoorzitters ten tijde van twee kabinetten. Ten tijde van Rutte I waren er 8 mannen en 2 vrouwen fractievoorzitter. Nu, ten tijde van Rutte II, zijn er 10 mannen en 1 vrouw fractievoorzitter. Voor dit onderzoek nemen we alle fractievoorzitters mee, maar aangezien de meeste fractievoorzitters zijn blijven zitten toen het nieuwe kabinet werd geïnstalleerd, onderzoeken we in totaal 10 mannen en 2 vrouwen⁴.

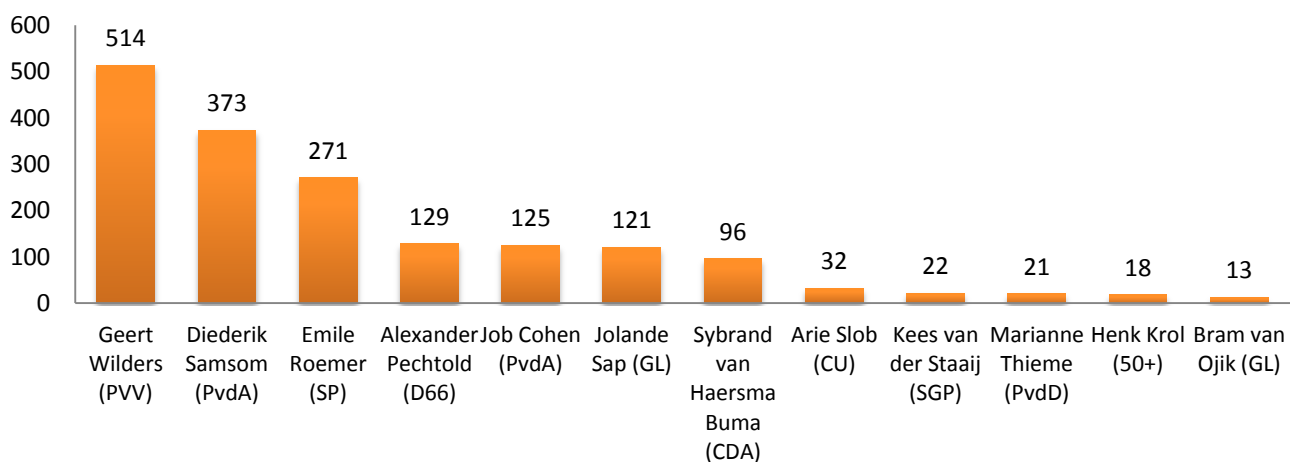
In figuur 7 wordt de top 12 weergegeven van hoeveelheid aandacht voor fractievoorzitters in de dagbladen. Opvallend is dat de fractievoorzitters veel meer aandacht krijgen dan vorige jaren. Een voorbeeld hiervan is Emile Roemer, die vorig jaar in 357 artikelen voorkwam, terwijl hij dit jaar in 1903 artikelen genoemd wordt. Dit is te verklaren doordat er dit jaar verkiezingen zijn geweest en veel fractievoorzitters tijdens de verkiezingscampagne als lijsttrekker hebben gefungeerd. Hierdoor hebben zij veel media-aandacht gekregen.

Figuur 7: Top 12 van aandacht voor fractievoorzitters in dagbladen

Net als de afgelopen twee jaar voert Geert Wilders de lijst aan. Vorig jaar werd hij gevolgd door Job Cohen, maar dit jaar is het Cohens opvolger Diederik Samsom die de tweede plek inneemt. De eerste vrouw in de lijst is Jolande Sap, die op de zesde plaats staat. De laatste twee plaatsen zijn voor de nieuwkomers als fractievoorzitters: Henk Krol van 50Plus en Bram van Ojik van GroenLinks.

Figuur 8: Top 12 van aandacht voor fractievoorzitters op televisie

⁴ Er staat geen fractievoorzitter van de VVD in de lijst, omdat dit tijdens kabinet Rutte I Stef Blok was, die nu minister is, terwijl tijdens Rutte II Halbe Zijlstra fractievoorzitter is en in kabinet Rutte I staatssecretaris was. Zij staan beide in de categorie bewindslieden.

In figuur 8 is de top 12 van de aandacht voor fractievoorzitters op televisie te zien, waarin een vergelijkbaar patroon te zien is als in de kranten. Geert Wilders voert wederom de lijst aan, gevolgd door Diederik Samsom en Emile Roemer. Job Cohen krijgt relatief meer aandacht op de televisie dan in kranten en staat op plaats vijf. Sybrand van Haersma Buma krijgt relatief juist minder aandacht op televisie en staat op plaats zeven. De lijst wordt net als in de kranten afgesloten door Henk Krol en Bram van Ojik, de nieuwkomers. Jolande Sap staat, net als bij de dagbladen, op plaats zes.

Om te kijken of de grootte van de partijen, gemeten in het aantal zetels in de Tweede Kamer, gerelateerd is aan de hoeveelheid aandacht die de fractievoorzitters van deze partijen krijgen in het nieuws, zijn tabel 3 en tabel 4 weergegeven. Aan de hand van het aantal zetels zijn de partijen in drie categorieën opgedeeld: grote partijen (>15 zetels), middelgrote partijen (10 tot 15 zetels) en kleine partijen (<10 zetels).

Tabel 3: Aantal zetels per partij tijdens kabinet Rutte I

Rutte I										
Partij	VVD	PvdA	PVV	CDA	SP	D66	GL	CU	PvdD	SGP
Zetels	31	30	24	21	15	10	10	5	2	2
Categorie	grote partijen				middelgrote partijen			kleine partijen		

Tabel 4: Aantal zetels per partij tijdens kabinet Rutte II

Rutte II											
Partij	VVD	PvdA	PVV	SP	CDA	D66	CU	GL	SGP	PvdD	50+
Zetels	41	38	15	15	13	12	5	4	3	2	2
Categorie	grote partijen		middelgrote partijen				kleine partijen				

Als we de tabellen 3 en 4 met de figuren 7 en 8 vergelijken, lijkt het erop dat er inderdaad een relatie bestaat tussen de grootte van een partij en de hoeveelheid media-aandacht die de fractievoorzitters krijgen. De meeste aandacht gaat uit naar Geert Wilders, die tot de verkiezingen tot de grootste partijen hoorde en bovendien ook gedoogpartner was, in welke rol hij veel aandacht kreeg. Daarnaast doet Wilders vaak controversiële uitspraken, waardoor hij nieuwswaardig is voor journalisten. De VVD wordt voor nu buiten beschouwing gelaten, omdat beide fractievoorzitters van de VVD in de categorie bewindslieden zijn ingedeeld. De PvdA staat op de tweede plaats in grootte, zoals ook Diederik Samsom op de tweede plaats in aandacht staat. Vervolgens staan de lijsttrekkers van SP, D66 en CDA op de derde vierde en vijfde plaats in aandacht in de dagbladen en worden deze partijen ook ingedeeld in de midden categorie qua grootte. De fractievoorzitters van de kleine partijen krijgen het minste aandacht, zowel op televisie als in de dagbladen.

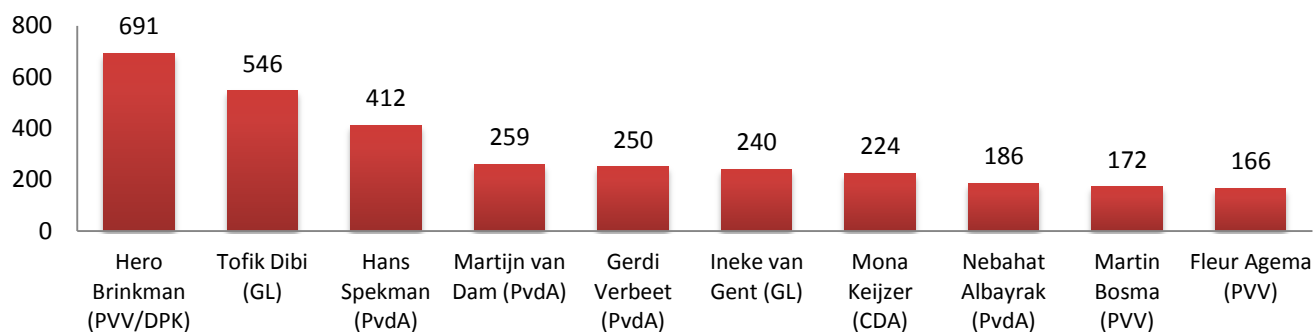
Van de twaalf onderzochte fractievoorzitters zijn er maar twee vrouw. Deze vrouwen zijn tevens fractievoorzitters van de kleinere partijen, die over het algemeen minder aandacht krijgen, waardoor zij niet bovenaan de lijst van aandacht terecht komen. Een betere manier om mannen en vrouwen met elkaar te vergelijken is dus door de aandacht voor deze vrouwen te vergelijken met de aandacht voor de fractievoorzitters van partijen die ongeveer even groot zijn als hun eigen partij. Het GroenLinks van Jolande Sap is echter moeilijk met een andere partij te vergelijken, omdat de partij ten tijde van Rutte I een middelgrote partij was en nu bij de kleine partijen hoort. Het blijkt dat Jolande Sap meer in het nieuws komt dan Arie Slob (kleine partij) en op televisie ook meer aandacht krijgt dan Sybrand van Haersma Buma (middelgrote partij). De Partij voor de Dieren van Marianne Thieme is vergelijkbaar in grootte met de SGP. De fractievoorzitters van deze partijen krijgen ongeveer evenveel aandacht: Kees van der Staaij wordt maar in 1 uitzending en 4 krantenartikelen meer genoemd dan Marianne Thieme.

Aandacht voor Tweede Kamerleden

Als laatste kijken we naar de aandacht in de media voor de overige Tweede Kamerleden. In totaal zijn er 114 mannen en 81 vrouwen die in 2012, tijdens Rutte I en/of Rutte II, zitting hebben genomen in de Tweede Kamer. Hierbij worden de fractievoorzitters niet meegerekend.

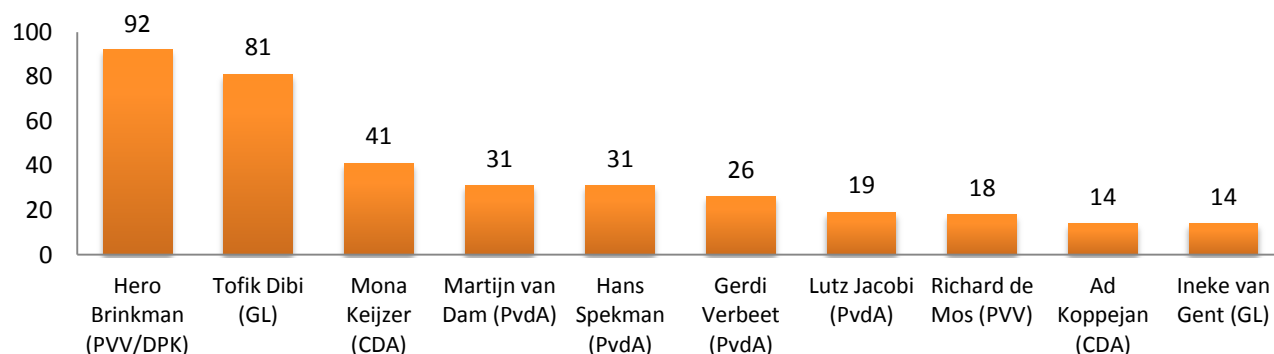
In figuur 9 is de top 10 in aandacht voor de overige Tweede Kamerleden in de dagbladen weergegeven. Hero Brinkman, die in maart 2012 uit de PVV is gestapt, voert de lijst aan, gevolgd door Tofik Dibi van GroenLinks en Hans Spekman van de PvdA. De eerste vrouw in de lijst is Gerdi Verbeet, die Kamervoorzitter was ten tijde van kabinet Rutte I, op plaats vijf. Naast Gerdi Verbeet staan nog vier vrouwen in de top 10, te weten: Ineke van Gent van GroenLinks, Mona Keijzer van het CDA, Nebahat Albayrak van de PvdA en Fleur Agema van de PVV. Dit betekent dat er 5 mannen en 5 vrouwen in de top 10 van overige Kamerleden staan, waarbij de meeste mannen wel hoger in deze lijst staan dan de vrouwen. In 2011 stonden er vier vrouwen in de top 10 van aandacht in de dagbladen.

Figuur 9: Top 10 van aandacht voor overige Tweede Kamerleden in dagbladen

In figuur 10 is de aandacht voor de overige Tweede Kamerleden op televisie weergegeven. In de figuur is te zien dat de meeste personen zowel aandacht krijgen op televisie als in de kranten. Wederom staan Hero Brinkman en Tofik Dibi bovenaan de lijst. Een verklaring voor het feit dat Hero Brinkman en Tofik Dibi beide lijsten, met afstand, aanvoeren is dat zij allebei betrokken waren bij interne conflicten in hun partij, wat nieuwswaardig is voor journalisten. Hero Brinkman stapte uit de PVV en Tofik Dibi probeerde het lijsttrekkerschap over te nemen van Jolande Sap. Mona Keijzer krijg relatief meer aandacht op televisie dan in kranten en staat op plaats drie. Martijn van Dam en Hans Spekman staan op plaats vier en vijf. Net als bij de dagbladen staan Gerdi Verbeet en Ineke van Gent in de top 10, ook al staan zij meer onderaan. De politici die niet in de top 10 van aandacht stonden voor de dagbladen zijn Lutz Jacobi van de PvdA, hier op plaats zeven, Richard de Mos van de PVV en Ad Koppejan van het CDA. Hieruit blijkt dat er in de top 10 van aandacht op televisie plaats is voor vier vrouwen, waarvan de hoogste op plaats drie staat. In 2011 stonden er drie vrouwen in de top 10 van aandacht op televisie en stonden zij op plaats vijf of lager.

Figuur 10: Top 10 van aandacht voor overige Tweede Kamerleden op televisie

In tabel 5 is een overzicht weergegeven van het gemiddeld aantal artikelen en het gemiddeld aantal uitzendingen per geslacht per Kamerlid. Als gekeken wordt naar alle Tweede Kamerleden, dus inclusief de fractievoorzitters, dan blijkt dat de mannen gemiddeld in ongeveer twee keer zoveel artikelen voorkomen dan vrouwen. Ook komen zij gemiddeld in 7 televisie-uitzendingen voor en vrouwen maar in 3. Dit grote verschil kan echter komen doordat bijna alle fractievoorzitters, die over het algemeen meer aandacht krijgen dan andere Kamerleden, mannen zijn. Daarom is ook gekeken naar alle Kamerleden zonder de fractievoorzitters. Als deze groep wordt bekeken blijkt dat er gemiddeld ongeveer evenveel artikelen over de mannen (44 artikelen) als over de vrouwen (41 artikelen) in de Tweede Kamer worden geschreven. Ook op de televisie worden er evenveel uitzendingen aan mannen en vrouwen besteed (3 uitzendingen).

Tabel 5: Overzicht gemiddeld aantal artikelen over de Kamerleden in 2012

	Inclusief fractievoorzitters		Exclusief fractievoorzitters	
	Man	Vrouw	Man	Vrouw
Aantal Kamerleden	124	83	114	81
Aantal artikelen 2012	11997	4133	5026	3277
Aantal uitzendingen 2012	922	308	355	209
Gemiddeld aantal artikelen	97	50	44	41
Gemiddeld aantal uitzendingen	7	4	3	3

→ Samenvatting & Conclusie

Net als in 2011 is Edith Schippers de vrouw die in 2012 het meest in het nieuws is geweest. In de dagbladen wordt zij met 1352 artikelen het meeste genoemd en op de televisie komt zij op de tweede plek met 113 uitzendingen. De vrouw die het meeste is genoemd in televisie-uitzendingen is Jolande Sap, met in totaal 121 uitzendingen.

Als gekeken wordt naar de categorieën blijkt dat net als elk jaar de vrouwen in de politiek in totaal het meeste in het nieuws komen. Dit jaar staat op de tweede plek de categorie Openbaar Bestuur en op plaats drie Sport. Op de televisie staat de categorie Sport niet in de top 3, maar wordt juist meer aandacht besteed aan de categorie Media. Dit wordt vooral veroorzaakt door Linda de Mol die in 22 televisie-uitzendingen genoemd is. In de categorie Openbaar Bestuur wordt Agnes Jongerius het meeste genoemd (231 artikelen en 13 uitzendingen) en in de categorie Sport is het Anky van Grunsven die de meeste aandacht krijgt, met 225 artikelen en 19 uitzendingen. Wanneer de aandacht voor de vrouwen in alle categorieën wordt bekeken blijkt dat de vrouwen in 2012 ongeveer evenveel aandacht krijgen als in 2011. De aandacht in de dagbladen ging met 0,003% achteruit en de aandacht op televisie met 0,04%.

Het rapport over 2011 laat zien dat er in dat jaar maar één vrouw in de top 10 van aandacht voor bewindslieden in dagbladen en op de televisie stond, namelijk Edith Schippers. In 2012 is dit aantal toegenomen naar drie vrouwelijke bewindslieden in de top 10 van dagbladen en twee vrouwen in de top 10 van aandacht op televisie. De top 3 wordt echter nog steeds bezet door mannen.

Uit de analyse van de fractievoorzitters blijkt dat het moeilijk is om voor deze groep een vergelijking tussen mannen en vrouwen te maken, omdat er maar twee vrouwelijke fractievoorzitters zijn (in de nieuwe Kamer zelfs maar één). Hier komt bij dat geen van de grote partijen, waar normaal gesproken meer aandacht naar uit gaat, een vrouwelijke fractievoorzitter heeft. Als gekeken wordt naar partijen van ongeveer gelijke grootte blijkt dat er ongeveer gelijke aandacht wordt besteed aan mannen en vrouwen als fractievoorzitter. Het GroenLinks van Jolande Sap is vanwege de afname in het aantal zetels na de Tweede Kamerverkiezingen van dit jaar echter moeilijk met een andere partij te vergelijken. Jolande Sap staat zowel in de top 10 voor dagbladen als voor televisie op de zesde plaats en streeft hiermee op televisie Sybrand van Haersma Buma voorbij.

De paragraaf over de overige Tweede Kamerleden laat zien dat voor deze groep de top 10 van aandacht in dagbladen ongeveer gelijk verdeeld is. Voor de dagbladen bestaat de top 10 voor 50% uit mannen en 50% uit vrouwen, alhoewel de vrouwen wel in de lagere regionen van de lijst voorkomen. Dit is echter ook te verklaren door de mannen op plaats één en twee (Hero Brinkman en Tofik Dibi), die vooral in het nieuws zijn gekomen door nieuwswaardige gebeurtenissen rond deze personen. Als gekeken wordt naar de gemiddelde aandacht voor mannen en vrouwen in de Tweede Kamer (zonder fractievoorzitters) blijkt dat het aantal artikelen en uitzendingen waarin mannen en vrouwen worden genoemd ongeveer gelijk is.

Uit het voorgaande volgt dat voorzichtigheid is geboden bij aanwijzen van het geslacht als directe verklaring voor het wel of niet krijgen van media-aandacht voor politici. Het hangt er ook vanaf welke functie bekleed wordt: ministers krijgen vaak meer aandacht dan staatssecretarissen en fractievoorzitters van grote partijen worden meer genoemd dan die van kleinere partijen. Zolang de belangrijkste posities bekleed worden door mannen, zullen deze mannen ook meer media-aandacht krijgen dan vrouwen. Daarnaast richten media zich ook op nieuwswaardige gebeurtenissen rondom personen of nieuwswaardige uitspraken die personen doen, waardoor bepaalde personen naar een hogere plaats in de top 10 kunnen schieten. Het ligt dan niet aan het geslacht van de persoon, maar aan de nieuwswaarde van de uitspraken die deze persoon doet of er veel media-aandacht is voor deze persoon.

→ Bijlagen

Bijlage 1: Zoektermen Categorieën

Openbaar Bestuur

#Renee Jones-Bos#("jones bos")
#Saskia Stuiveling#("saskia stuiveling" OR "stuiveling rekenkamer"~5)
#Kajsa Ollongren#ollongren
#Annemarie Jorritsma#("annemarie/VNG*/burgemeester*/voorzitter* jorritsma"~5 OR (jorritsma AND "vereniging nederlandse gemeenten"))
#Agnes Jongerius#("agnes/FNV*/vakbond*/voorzitter* jongerius"~5)
#Lilian Goncalves-Ho Kang You#("lilian goncalves")
#Joanne Kellerman#("kellerman joanne/direct*/DNB"~5 OR (kellerman AND "de nederlandse bank"))
#Laura van Geest#("laura van geest")
#Jantine Kriens#("jantine kriens") OR "voorzitter*/wethouder* kriens"~3
#Sybilla Dekker#("sybilla dekker")
#Andree van Es#("andree/wethouder* es"~5)
#Karla Peijs#("karla/commissaris peijs"~5)
#Annet Bertram#("annet/gemeentesecretaris bertram"~5)
#Ank Bijleveld#("ank/commissaris bijleveld"~5)
#Edith Snoey#("edith snoey")
#Yvonne Timmerman-Buck#("yvonne timmerman*" OR "timmerman-buck")
#Kitty Roozmond#("kitty roozmond")

Bedrijfsleven

#Angeliën Kemna#("angeliën kemna" OR "kemna APG "~10)
#Else Bos#("else bos" OR "bos PGGM"~10)
#Margot Scheltema#("margot scheltema")
#Annemiek Fentener van Vlissingen#("annemiek fentener van vlissingen")
#Ineke Dezentje Hamming#(dezentje)
#Gerlinde Silvis#("gerlinde silvis" OR "silvis rabobank"~10)
#Caroline Princen#("caroline princen" OR "princen abn"~10)
#Marike van Lier Lels#("van lier lels")
#Marjan Oudeman#("marjan oudeman")
#Pamela Boumeester#("pamela boumeester")
#Carla Smits-Nusteling#("smits nusteling")
#Annemarie van Gaal#("annemarie van gaal")
#Merel van Vroonhoven#("merel van vroonhoven")

Politiek

#Neelie Kroes#("neelie/vvd*/commissa*/euro* kroes"~5)
#Edith Schippers#("edith/vvd*/minister* schippers"~5)
#Melanie Schultz van Haegen#("melanie/vvd*/minister* schultz"~5)
#Gerdi Verbeet#("gerdi/pvda*/kamer*/voorzitter* verbeet"~5)
#Marja van Bijsterveldt#("marja/cda*/minister* bijsterveldt"~5)
#Jolande Sap#("jolande/groenlinks*/gl/fractie*/partijleider/kamerl* sap"~5)
#Jetta Klijnsma#("jetta/kamerl*/staatssecretaris*/pvda* klijnsma"~5)
#Sophie in 't Veld#("sophie/d66*/ep/euoparlement*/parlement* veld"~8)
#Carola Schouten#("carola/christenunie*/cu/kamerl* schouten"~5)
#Marianne Thieme#("marianne/pvdd*/fractie*/partijleider/kamerl* thieme"~5 OR "thieme dieren"~10)
#Marlies Veldhuijzen van Zanten#("marlies/vvd*/staatssecretaris* veldhuijzen"~5)
#Jeanine Hennis-Plasschaert#("jeanine/vvd*/kamerl*/minister* hennis"~5)
#Fleur Agema#("fleur/pvv/kamerlid/kamerleden agema"~5) OR ("partij voor de vrijheid agema"~10)
#Mariette Hamer#("mariette/pvda/kamerlid/kamerleden hamer"~5) OR ("partij van de arbeid hamer"~10)
#Nebahat Albayrak#("nebahat/pvda/kamerlid/kamerleden albayrak"~5) OR ("partij van de arbeid albayrak"~10) NOT ("nurten albayrak")
#Guusje ter Horst#("guusje/pvda*/kamer*/senator* horst"~5)

Gezondheidszorg

#Pauline Meurs#("pauline meurs")
#Diana Monissen#("diana monissen")
#Cathy van Beek#("cathy van beek")
#Angela Maas#("angela maas")
#Marleen Barth#("marleen barth")
#Marjanne Sint#("marjanne sint")
#Elisa Carter#("elisa carter")
#Margot van der Starre#("margot van der starre")

#Aysel Erbudak#(erbudak)
#Heleen Dupuis#("heleen dupuis")
#Marian Kaljouw#("marian kaljouw")
#Greet Prins#("greet prins")
#Marina van der Wal#("marina van der wal")
#Atie Schipaanboord#("atie schipaanboord")
#Iris van Bennekom#("iris van bennekom")
#Petra de Jong#("petra de jong" AND (NVVE "nederlandse vereniging voor vrijwillig levenseinde" euthanasie))

Cultuur

#Birgit Donker#("birgit donker" NOT byline:"birgit donker")
#Henriette Post#("henriette post")
#Doreen Boonekamp#("doreen boonekamp")
#Gitta Luiten#("gitta luiten")
#Janine van den Ende#("janine van den ende")
#Lidewij Edelkoort#("lidewij edelkoort")
#Ally Derks#("ally derks")
#Marloes Krijnen#("marloes krijnen")
#Truze Lodder#("truze lodder" OR "directeur lodder"~5)
#Marlene Dumas#("marlene dumas")
#Sylvia Dornseiffer#("sylvia dornseiffer")
#Francine Houben#("francine houben")
#Angelique Westerhof#("angelique westerhof")
#Nelleke Noordervliet#("nelleke noordervliet")
#Petra Stienen#("petra stienen")
#Monique Samuel#("monique samuel")
#Lieke Lamb#("lieke lamb")
#Kirsten van den Hul#("kirsten van den hul")
#Hassnae Bouazza#("hassnae bouazza")
#Catharina de Haas#("catharina de haas")
#Els Swaab#("els swaab")
#Els van Odijk#("els van odijk")
#Liesbeth van der Pol#("liesbeth van der pol")

Justitie en Openbare Orde

#Alexandra (Sacha) Prechal#("alexandra/sacha prechal" OR (prechal AND "hof van justitie"))
#Marry de Gaay Fortman#("marry de gaay fortman")
#Jannine van den Berg#("jannine van den berg")
#Wilhelmina Thomassen#("wilhelmina thomassen")
#Liesbeth Zegveld#("liesbeth/advoca* zegveld"~5)
#Mirjam de Blecourt#("mirjam de blecourt")
#Carla Eradus#("carla/rechtbank* eradus"~5)
#Anne-Marie van Buchem-Spapens#("van buchem spapens")
#Annemarie Penn-te Strake#("penn te strake")
#Liesbeth Huyzer#("liesbeth huyzer")
#Heleen Kersten#("heleen kersten")
#Liesbeth Schippers#("liesbeth schippers")
#Kitty Nooy#("kitty nooy")
#Inez Weski#("inez weski")
#Benedicte Ficq#("benedicte/advoca* ficq"~5)
#Roos van Erp-Bruinsma#("roos van erp*")
#Britta Bohler#("britta bohler")
#Simone Roos#("simone roos")

Goede Doelen

#Sigrid van Aken#("sigrid van aken")
#Adriana Esmeijer#("adriana esmeijer")
#Farah Karimi#("farah karimi")
#Femke Halsema#("femke halsema" AND vluchteling)
#Tineke Ceelen#("tineke ceelen")
#Louise van Deth#("louise van deth")
#Sylvia Borren#("sylvia borren")
#Monique van t Hek#("monique van t hek")
#Inge Brakman#("inge brakman")
#Eveline Aendekerk#("eveline aendekerk")
#Doutzen Kroes#("doutzen kroes" AND dance4life)
#Nina Tellegen#("nina tellegen")
#Marijke van Eck#("marijke van eck")

#Jeroo Billimoria#("jeroo billimoria")
#Manuela Monteiro#("manuela monteiro")
#Nicky McIntyre#("nicky mcintyre")

Media

#Nancy McKinstry#("nancy mckinstry")
#Shula Rijxman#("shula rijxman")
#Linda de Mol#("linda de mol")
#Dieuwke Wynia#("dieuwke wynia")
#Willemijn Maas#("willemijn maas")
#Eugenie van Wiechen#("eugenie van wiechen")
#Tineke Bahlmann#("tineke bahlmann")
#Georgette Schlick#("georgette schlick")
#Barbara van Beukering#("barbara van beukering")
#Marjan Hammersma#("marjan hammersma")
#Fieneke van den Brink#("fieneke van den brink")
#Antoinette Hertsenberg#("antoinette hertsenberg")
#Patty Geneste#("patty geneste")
#Annemieke Besseling#("annemieke besseling")
#MARIKE Stellinga#("marike stellinga" NOT byline: "marike stellinga")
#Jolanda Holwerda#("jolanda holwerda")
#Jeanet Bathoorn#("jeanet bathoorn")
#Raja Felgata#("raja felgata")
#Tina Nijkamp#("tina nijkamp")
#Annemarie van Gaal#("annemarie van gaal")
#Monica Galer#("monica galer")
#Imme Rog#("imme rog")
#Clairy Polak#("clairy polak")
#SylviaWitteman#("column*/volkskrant*/artikel*/moeder*/arbeiderspers/bundel*/vertaling*/verhalen*/twitter*/schreef/lees
/journalist*/adviseert* sylvia witteman"~10 NOT byline: "sylvia witteman")

Onderwijs en Wetenschap

#Louise Gunning#("louise gunning")
#Pauline van der Meer Mohr#("van der meer mohr")
#Yvonne van Rooy#("yvonne van rooy")
#Louise Fresco#("louise fresco")
#Annette Roeters#("annette roeters" OR "inspecteur roeters"~5)
#Annemarie Mol#("annemarie mol")
#Tini Hooymans#("tini hooymans")
#Dorret Boomsma#("dorret boomsma")
#Geri Bonhof#("geri bonhof")
#Henriette Maassen van den Brink#("maassen van den brink")
#Eveline Crone#("eveline crone")
#Jos Leenhouts#("jos leenhouts")
#Geert ten Dam#("geert ten dam" OR "dam onderwijsraad"~5)
#Jet Bussemaker#("Jet Bussemaker" AND ("hogeschool van amsterdam" "universiteit van amsterdam" HvA UvA))
#Barbara Baarsma#("barbara baarsma")
#Roos Vonk#("roos vonk")
#Mijntje Luckerath-Rovers#(luckerath)
#Esther-Mirjam Sent#("esther sent"~2 NOT byline: "esther sent"~2)
#Halleh Ghorashi#(ghorashi)
#Kete Kervezee#("kete kervezee")
#Els Goulmy#("els goulmy")

Sport

#Heleen Crielaard#("heleen crielaard")
#Carole Thate#("carole thate")
#Clemence Ross#("clemence ross*")
#Anky van Grunsven#("anky van grunsven")
#Marjan Olfers#("marjan olfers")
#Marijke Fleuren#("marijke fleuren")
#Esther Vergeer#("esther vergeer")
#Francisca Ravestein#("francisca ravestein")
#Marleen Molenaar#("marleen molenaar")
#Karin van Bijsterveld#("karin van bijsterveld")
#Leontien van Moorsel#("leontien van moorsel")
#Barbara Barend#("barbaraarend")
#Mavis Carrilho#("mavis carrilho")
#Lornah Kiplagat#("lornah kiplagat")

#Astrid Wisman#("astrid wisman")
#Hetteke Frima#("hetteke frima")

Bijlage 2: Zoektermen Politici

Bewindslieden

Mannen

#asscher#("lodewijk/pvda*/vice*/minister/ministers asscher"~5) OR "asscher sociale zaken"~5
#blok#("stef/vvd*/minister/ministers/fractievoorzitter/fractieleider/kamerlid/kamerleden blok"~5) OR "blok wonen"~5 OR "blok rijksdienst"~5
#dekker#("sander/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen dekker"~5) OR "dekker onderwijs"~5
#dijsselbloem#("jeroen/pvda*/minister/ministers/kamerlid/kamerleden dijsselbloem"~5) OR "dijsselbloem financien"~5
#kamp#("henk/vvd*/minister/ministers kamp"~5) OR "kamp sociale zaken"~5 OR "kamp werkgelegenheid"~5 OR "kamp economische zaken"~5
#opstellen#("ivo/vvd*/minister/ministers opstellen"~5) OR "opstellen veiligheid/justitie"~5
#plasterk#("ronald/pvda*/minister/ministers/kamerlid/kamerleden plasterk"~5) OR "plasterk binnenlandse zaken"~5
#van rijn#("martin/pvda*/staatssecretaris/staatssecretarissen rijn"~5) "van rijn volksgezondheid"~5 OR "van rijn sport"~5 OR "van rijn welzijn"~5
#rutte#("mark/vvd*/premier/minister/partijleider rutte"~5)
#teeven#("fred/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen/kamerlid/kamerleden teeven"~5) OR "teeven justitie"~5 OR "teeven veiligheid"~5
#timmermans#("frans/pvda*/minister/ministers/kamerlid/kamerleden timmermans"~5) OR "timmermans buitenlandse zaken"~5
#verdaas#("co/pvda*/staatssecretaris/staatssecretarissen verdaas"~5) OR "verdaas economische zaken"~5
#weekers#("frans/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen weekers"~5) OR "weekers financien"~5
#verhagen#("maxime/cda*/vice-premier/minister/ministers/partijleider verhagen"~5) OR "verhagen innovatie"~5 OR "verhagen economische zaken"~5
#rosenthal#("uri/vvd*/minister/ministers rosenthal"~5) OR "rosenthal buitenlandse zaken"~5
#leers#("gerd/cda*/minister/ministers leers"~5) OR "leers immigratie/integratie/asiel"~5
#de jager#("jan/cda*/minister/ministers jager"~5) OR "jager financien"~5
#knapen#("ben/cda*/staatssecretaris/staatssecretarissen knapen"~5) OR "knapen ontwikkelingssamenwerking"~5 OR "knapen Europese zaken"
#bleker#("henk/cda*/staatssecretaris/staatssecretarissen bleker"~5) OR "bleker landbouw/innovatie"~5 OR "bleker economische zaken"~5
#atsma#("joop/cda*/staatssecretaris/staatssecretarissen atsma"~5) OR "atsma infrastructuur"~5 OR "atsma milieu"~5
#de krom#("paul/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen krom"~5) OR "krom sociale zaken"~5 OR "krom werkgelegenheid"~5
#zijlstra#("halbe/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen/kamerlid/kamerleden/fractievoorzitter/fractieleider zijlstra"~5) "zijlstra cultuur"~5 OR "zijlstra hoger onderwijs"~5
#hillen#("hans/cda*/minister/ministers hillen"~5) OR "hillen defensie"~5

Vrouwen

#bussemaker#("jet/pvda*/minister/ministers bussemaker"~5) OR "bussemaker onderwijs"~5
#hennis-plasschaert#("jeanine/vvd*/minister/ministers/kamerlid/kamerleden hennis"~5) OR "hennis defensie"~5
#klijnsma#("jetta/pvda*/staatssecretaris/staatssecretarissen/kamerlid/kamerleden klijnsma"~5) OR "klijnsma sociale zaken"~5
#mansveld#("wilma/pvda*/staatssecretaris/staatssecretarissen mansveld"~5) OR "mansveld infrastructuur"~5 OR "mansveld milieu"~5
#ploumen#("lilianne/pvda*/minister/ministers ploumen"~5) OR "ploumen buitenlandse handel"~5 OR "ploumen ontwikkelingssamenwerking"~5
#schippers#("edith/vvd*/minister/ministers/kamerlid/kamerleden schippers"~5) OR "schippers volksgezondheid"~5 OR "schippers sport"~5 OR "schippers welzijn"~5
#schultz van haegen#("melanie/vvd*/minister/ministers schultz"~5) OR "schultz infrastructuur"~5 OR "schultz milieu"~5
#spies#("liesbeth/cda*/minister/ministers spies"~5) OR "spies binnenlandse zaken"~5 OR "spies koninkrijksrelaties"~5
#veldhuijzen van zanten#("marlies/vvd*/staatssecretaris/staatssecretarissen veldhuijzen"~5) OR "veldhuijzen volksgezondheid"~5 OR "veldhuijzen sport"~5 OR "veldhuijzen welzijn"~5
#van bijsterveldt#("marja/cda*/minister bijsterveldt"~6) OR "bijsterveldt onderwijs"~5

Fractievoorzitters

Mannen

#van haersma buma#("sybrand/cda/fractievoorzitter/fractieleider/partijleider/kamerlid/kamerleden haersma/uma"~5) OR ("christen democratisch appel uma"~10)
#krol#("henk/50plus/kamerlid/kamerleden krol"~5)
#van ojik#("bram/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden/fractievoorzitter/fractieleider ojik"~5) OR ("groenlinks van ojik"~10)
#pechtold#pechtold
#roemer#roemer
#samsom#samsom

#slob#("arie/christenunie/cu/fractie voorzitter/fractie leider/partij leider/kamerlid/kamerleden slob"~5) OR ("christenunie slob"~10)
 #van der staaïj#("kees/sgp/fractie voorzitter/fractie leider/partij leider/kamerlid/kamerleden staaïj"~5) OR ("staatkundig gereformeerde partij van der staaïj"~10)
 #wilders#wilders
 #cohen#("job/pvda/fractie voorzitter/fractie leider/partij leider/kamerlid/kamerleden cohen"~5) OR ("partij van de arbeid cohen"~10)

Vrouwen

#thieme#("marianne/pvdd/fractie voorzitter/fractie leider/partij leider/kamerlid/kamerleden thieme"~5) OR ("partij voor de dieren thieme"~10)
 #sap#("jolande/groenlinks/gl/fractie voorzitter/fractie leider/partij leider/kamerlid/kamerleden sap"~5) OR ("groenlinks sap"~10)

Tweede Kamerleden

Mannen

#aptrout#("charlie/vvd/kamerlid/kamerleden aptrout"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie aptrout"~10)
 #azmani#("malik/vvd/kamerlid/kamerleden azmani"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie azmani"~10)
 #bashir#("farshad/sp/kamerlid/kamerleden bashir"~5) OR ("socialistische partij bashir"~10)
 #van beek#("Willibrord/vvd/kamerlid/kamerleden beek"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van beek"~10)
 #beertema#("harm/pvv/kamerlid/kamerleden beertema"~5) OR ("partij voor de vrijheid beertema"~10)
 #van bommel#("jhim/pvv/kamerlid/kamerleden bommel"~5) OR ("partij voor de vrijheid van bommel"~10)
 #besselaar#("ino/pvv/kamerlid/kamerleden besselaar"~5) OR ("partij voor de vrijheid besselaar"~10)
 #biskop#("jack/cda/kamerlid/kamerleden biskop"~5) OR ("christen democratisch appel biskop"~10)
 #bisschop#("roelof/sgp/kamerlid/kamerleden bisschop"~5) OR ("staatkundig gereformeerde partij bisschop"~10)
 #van bochove#("bas/cda/kamerlid/kamerleden bochove"~5) OR ("christen democratisch appel van bochove"~10)
 #van bommel#("harry/sp/kamerlid/kamerleden bommel"~5) OR ("socialistische partij van bommel"~10)
 #bontes#("louis/pvv/kamerlid/kamerleden bontes"~5) OR ("partij voor de vrijheid bontes"~10)
 #bosma#("martin/pvv/kamerlid/kamerleden bosma"~5) OR ("partij voor de vrijheid bosma"~10)
 #bosman#("andre/vvd/kamerlid/kamerleden bosman"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie bosman"~10)
 #braakhuis#("bruno/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden braakhuis"~5) OR ("groenlinks braakhuis"~10)
 #brinkman#("hero/pvv/kamerlid/kamerleden brinkman"~5) OR ("partij voor de vrijheid brinkman"~10)
 #ten broeke#("han/vvd/kamerlid/kamerleden broeke"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie ten broeke"~10)
 #celik#("metin/pvda/kamerlid/kamerleden celik"~5) OR ("partij van de democratie celik"~10)
 #coruz#("coskun/cda/kamerlid/kamerleden coruz"~5) OR ("christen democratisch appel coruz"~10)
 #van dam#("martijn/pvda/kamerlid/kamerleden dam"~5)
 #van dekken#("tjeerd/pvda/kamerlid/kamerleden dekken"~5)
 #dibi#("tofik/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden dibi"~5) OR ("groenlinks dibi"~10)
 #van dijck#("teun/pvv/kamerlid/kamerleden dijck"~5) OR ("partij voor de vrijheid van dijck"~10)
 #otwin van dijck#("otwin/pvda dijck"~3)
 #jasper van dijck#("jasper/sp dijck"~5) OR ("socialistische partij van dijck"~10)
 #dijkgraaf#("elbert/sgp/kamerlid/kamerleden dijkgraaf"~5) OR ("staatkundig gereformeerde partij dijkgraaf"~10)
 #dijkhoff#("klaas/vvd/kamerlid/kamerleden dijkhoff"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie dijkhoff"~10)
 #remco dijkstra#("remco/vvd dijkstra"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie dijkstra"~10)
 #dille#("willie/pvv/kamerlid/kamerleden dille"~5) OR ("partij voor de vrijheid dille"~10)
 #driessen#("johan/pvv/kamerlid/kamerleden driessen"~5) OR ("partij voor de vrijheid driessen"~10)
 #duisenberg#("pieter/vvd/kamerlid/kamerleden duisenberg"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie duisenberg"~10)
 #el fassed#("arjan/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden fassed"~5) OR ("groenlinks el fassed"~10)
 #elias#("ton/vvd/kamerlid/kamerleden elias"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie elias"~10)
 #elissen#("andre/pvv/kamerlid/kamerleden elissen"~5) OR ("partij voor de vrijheid elissen"~10)
 #fritsma#("sietse/pvv/kamerlid/kamerleden fritsma"~5) OR ("partij voor de vrijheid fritsma"~10)
 #van gerven#("henk/sp/kamerlid/kamerleden gerven"~5) OR ("socialistische partij van gerven"~10)
 #geurts#("jaco/cda/kamerlid/kamerleden geurts"~5) OR ("christen democratisch appel geurts"~10)
 #de graaf#("machiël/pvv/kamerlid/kamerleden graaf"~5) OR ("partij voor de vrijheid de graaf"~10)
 #grashoff#("rik/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden grashoff"~5) OR ("groenlinks grashoff"~10)
 #graus#("dion/pvv/kamerlid/kamerleden graus"~5) OR ("partij voor de vrijheid graus"~10)
 #groot#("ed/pvda/kamerlid/kamerleden groot") NOT "pvda groot"
 #van der ham#("boris/d66/kamerlid/kamerleden ham"~5) OR ("democraten 66 van der ham"~10)
 #harbers#("mark/vvd/kamerlid/kamerleden harbers"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie harbers"~10)
 #haverkamp#("maarten/cda/kamerlid/kamerleden haverkamp"~5) OR ("christen democratisch appel haverkamp"~10)
 #heerma#("pieter/kamerlid/kamerleden heerma"~5)
 #heijnen#("pierre/pvda/kamerlid/kamerleden heijnen"~5) OR ("partij van de arbeid heijnen"~10)
 #hernandez#("marcial/pvv/kamerlid/kamerleden hernandez"~5) OR ("partij voor de vrijheid hernandez"~10)
 #van hijum#("eddy/cda/kamerlid/kamerleden hijum"~5) OR ("christen democratisch appel van hijum"~10)
 #holtackers#("michiël/cda/kamerlid/kamerleden holtackers"~5) OR ("christen democratisch appel holtackers"~10)
 #hoogland#("duco/pvda/kamerlid/kamerleden hoogland"~5) OR ("partij van de arbeid hoogland"~10)
 #houwers#("johan/vvd/kamerlid/kamerleden houwers"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie houwers"~10)
 #huizing#("matthijs/vvd/kamerlid/kamerleden huizing"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie huizing"~10)
 #irrgang#("ewout/sp/kamerlid/kamerleden irrgang"~5) OR ("socialistische partij irrgang"~10)

#jansen#("paulus/sp/kamerlid/kamerleden jansen"~5) OR ("socialistische partij jansen"~10)
 #de jong#("leon/pvv jong"~5)
 #kerstens#("john/pvda/kamerlid/kamerleden kerstens"~5) OR ("partij van de arbeid kerstens"~10)
 #klaver#("jesse/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden klaver"~5) OR ("groenlinks klaver"~10)
 #van klaveren#("joram/pvv/kamerlid/kamerleden klaveren"~5) OR ("partij voor de vrijheid van klaveren"~10)
 #klein#("norbert/50plus/kamerlid/kamerleden klein"~5)
 #knops#("raymond/cda/kamerlid/kamerleden knops"~5) OR ("christen democratisch appel knops"~10)
 #koolmees#("wouter/d66/kamerlid/kamerleden koolmees"~5) OR ("democraten 66 koolmees"~10)
 #koopmans#("ger/cda/kamerlid/kamerleden koopmans"~5) OR ("christen democratisch appel koopmans"~10)
 #koppejan#("ad/cda/kamerlid/kamerleden koppejan"~5) OR ("christen democratisch appel koppejan"~10)
 #Kortenoeven#("wim/pvv/kamerlid/kamerleden kortenoeven"~5) OR ("partij voor de vrijheid kortenoeven"~10)
 #kuzu#("tunahan/pvda/kamerlid/kamerleden kuzu"~5) OR ("partij van de arbeid kuzu"~10)
 #de lange#("pvda/kamerlid/kamerleden de lange"~5)
 #leegte#("rene/vvd/kamerlid/kamerleden leegte"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie leegte"~10)
 #leerdam#("kamerlid/kamerleden leerdam"~5) OR ("john leerdam pvda"~10) OR ("partij van de arbeid leerdam"~10)
 #de liefde2#("bart/vvd/kamerlid/kamerleden de liefde"~5) NOT (scheidsrechter OR "haar liefde voor")
 #van der linde#("roald/vvd/kamerlid/kamerleden linde"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van der linde"~10)
 #litjens#("pieter/vvd/kamerlid/kamerleden litjens"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie litjens"~10)
 #lucassen#("eric/pvv/kamerlid/kamerleden lucassen"~5) OR ("partij voor de vrijheid lucassen"~10)
 #madlener#("barry/pvv/kamerlid/kamerleden madlener"~5) OR ("partij voor de vrijheid madlener"~10)
 #marcouch#("ahmed/pvda/kamerlid/kamerleden marcouch"~5) OR ("partij van de arbeid marcouch"~10)
 #van meenen#("paul/d66/kamerlid/kamerleden meenen"~5) OR ("democraten 66 van meenen"~10)
 #merkies#("arnold/sp/kamerlid/kamerleden merkies"~5) OR ("socialistische partij merkies"~10)
 #mohandis#("mohammed/pvda/kamerlid/kamerleden mohandis"~5) OR ("partij van de arbeid mohandis"~10)
 #monasch#("jacques/pvda/kamerlid/kamerleden monasch"~5) OR ("partij van de arbeid monasch"~10)
 #de mos#("richard/pvv/kamerlid/kamerleden mos"~5) OR ("partij voor de vrijheid de mos"~10)
 #nicolai#("atzo/vvd/kamerlid/kamerleden nicolai"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie nicolai"~10)
 #nijboer#("henk/pvda/kamerlid/kamerleden nijboer"~5) OR ("partij van de arbeid nijboer"~10)
 #omtzig#("pieter/cda/kamerlid/kamerleden omtzig"~5) OR ("christen democratisch appel omtzig"~10)
 #van oosten#("foort/vvd/kamerlid/kamerleden oosten"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van oosten"~10)
 #ormel#("henk/cda/kamerlid/kamerleden ormel"~5) OR ("christen democratisch appel ormel"~10)
 #oskam#("peter/cda/kamerlid/kamerleden oskam"~5) OR ("christen democratisch appel oskam"~10)
 #ozturk#("selcu/pvda/kamerlid/kamerleden ozturk"~5) OR ("partij van de arbeid ozturk"~10)
 #potters#("sjoerd/vvd/kamerlid/kamerleden potters"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie potters"~10)
 #van raak#("ronald/sp/kamerlid/kamerleden raak"~5) OR ("socialistische partij van raak"~10)
 #recourt#("jeroen/pvda/kamerlid/kamerleden recourt"~5) OR ("partij van de arbeid recourt"~10)
 #rog#("michel/cda/kamerlid/kamerleden rog"~5) OR ("christen democratisch appel rog"~10)
 #de roon#("raymond/pvv/kamerlid/kamerleden roon"~5) OR ("partij voor de vrijheid de roon"~10)
 #de rouwe#("sander/cda/kamerlid/kamerleden rouwe"~5) OR ("christen democratisch appel de rouwe"~10)
 #rutte#("arno/kamerlid/kamerleden rutte")
 #schouw#("gerard/d66/kamerlid/kamerleden schouw"~5) OR ("democraten 66 schouw"~10)
 #segers#("gert/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden segers"~5) OR ("christen unie segers"~10)
 #servaes#("michiël/pvda/kamerlid/kamerleden servaes"~5) OR ("partij van de arbeid servaes"~10)
 #sjoerdsma#("sjoerd/d66/kamerlid/kamerleden sjoerdsma"~5) OR ("democraten 66 sjoerdsma"~10)
 #spekman#("hans/pvda/kamerlid/kamerleden spekman"~5) OR ("partij van de arbeid spekman"~10)
 #van der steur#("ard/vvd/kamerlid/kamerleden steur"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van der steur"~10)
 #taverne#("joost/vvd/kamerlid/kamerleden taverne"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie taverne"~10)
 #ulenberg#("paul/sp/kamerlid/kamerleden ulenberg"~5) OR ("socialistische partij ulenberg"~10)
 #van veen#("michiël/vvd/kamerlid/kamerleden veen"~2) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van veen"~10)
 #van der veen#("eeke/pvda/kamerlid/kamerleden veen"~5) OR ("partij van de arbeid van der veen"~10)
 #verheijen#("mark/vvd/kamerlid/kamerleden verheijen"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie verheijen"~10)
 #verhoeven#("kees/d66/kamerlid/kamerleden verhoeven"~5) OR ("democraten 66 verhoeven"~10)
 #van vliet#("roland/pvv/kamerlid/kamerleden vliet"~5) OR ("partij voor de vrijheid van vliet"~10)
 #voordewind#("joel/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden voordewind"~5) OR ("christen unie voordewind"~10)
 #jan vos#("jan vos" AND (pvda OR "tweede kamer*" OR kamerlid OR kamerleden))
 #albert de vries#("albert/pvda/egbert de vries")
 #vuijk#("ronald/vvd/kamerlid/kamerleden vuijk"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie vuijk"~10)
 #van weyenberg#("steven/d66/kamerlid/kamerleden weyenberg"~5) OR ("democraten 66 van weyenberg"~10)
 #de wit#(("jan de wit" AND (SP OR "SP'er" OR "tweede kamer*" OR kamerlid OR kamerleden)) OR ("socialistische partij de wit"~10))
 #van 't wout#("bas/vvd/kamerlid/kamerleden wout"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van t wout"~10)
 #ziengs#("erik/vvd/kamerlid/kamerleden ziengs"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie ziengs"~10)

Vrouwen

#agema#("fleur/pvv/kamerlid/kamerleden agema"~5) OR ("partij voor de vrijheid agema"~10)
 #albayrak#("nebahat/pvda/kamerlid/kamerleden albayrak"~5) OR ("partij van de arbeid albayrak"~10) NOT ("nurten albayrak")
 #arib#("khadija/pvda/kamerlid/kamerleden arib"~5) OR ("partij van de arbeid arib"~10)
 #berckmoes-duindam#("ybeltje/vvd/kamerlid/kamerleden berckmoes"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie berckmoes"~10)

#bergkamp#("vera/d66/kamerlid/kamerleden bergkamp"~5) OR ("democraten 66 bergkamp"~10)
 #berndsen-jansen#("magda/d66/kamerlid/kamerleden berndsen"~5) OR ("democraten 66 berndsen"~10)
 #blanksma#("elly/cda/kamerlid/kamerleden blanksma*"~5) OR ("christen democratisch appel blanksma*"~10)
 #de boer#("betty/vvd/kamerlid/kamerleden boer"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie de boer"~10)
 #bonis#("desiree/pvda/kamerlid/kamerleden bonis"~5) OR ("partij van de arbeid bonis"~10)
 #bouwmeester#("lea/pvda/kamerlid/kamerleden bouwmeester"~5) OR ("partij van de arbeid bouwmeester"~10)
 #bruins slot#("hanke/cda/kamerlid/kamerleden bruins"~5) OR ("christen democratisch appel bruins slot"~10)
 #van der burg3#(("brigitte/vvd/kamerlid/kamerleden burg"~5) OR ("volksp/wethouder/senator/burgemeester van der burg"~6))
 #de caluwe#("ingrid/vvd/kamerlid/kamerleden caluwe"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie de caluwe"~10)
 #dezentje#("ineke/vvd/kamerlid/kamerleden dezentje"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie dezentje"~10)
 #dijksma#("sharon/pvda/kamerlid/kamerleden dijksma"~5) OR ("partij van de arbeid dijksma"~10)
 #pia dijkstra#("pia/d66 dijkstra"~5) OR ("democraten 66 dijkstra"~10)
 #dik-faber#("carla/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden dik"~5) OR ("christen unie dik-faber"~10)
 #dijkers#("sjoera/pvda/kamerlid/kamerleden dijkers"~5) OR ("partij van de arbeid dijkers"~10)
 #eijssink#("angelien/pvda/kamerlid/kamerleden eijssink"~5) OR ("partij van de arbeid eijssink"~10)
 #ferrier#("kathleen/cda/kamerlid/kamerleden ferrier"~5) OR ("christen democratisch appel ferrier"~10)
 #fokke#("manon/pvda/kamerlid/kamerleden fokke"~5) OR ("partij van de arbeid fokke"~10)
 #van gent#("ineke/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden gent"~5) OR ("groenlinks van gent"~10)
 #gerbrands#("karen/pvv/kamerlid/kamerleden gerbrands"~5) OR ("partij voor de vrijheid gerbrands"~10)
 #gesthuizen#("sharon/sp/kamerlid/kamerleden gesthuizen"~5) OR ("socialistische partij gesthuizen"~10)
 #gunal-gezer#("sultan/pvda/kamerlid/kamerleden gunal"~5) OR ("partij van de arbeid gunal"~10)
 #hachchi#("wassila/d66/kamerlid/kamerleden hachchi"~5) OR ("democraten 66 hachchi"~10)
 #hamer#("mariette/pvda/kamerlid/kamerleden hamer"~5) OR ("partij van de arbeid hamer"~10)
 #hazekamp#("anja/pvdd/kamerlid/kamerleden hazekamp"~5) OR ("partij voor de dieren hazekamp"~10) NOT "hazekamp aap"~5
 #helder#("lilian/pvv/kamerlid/kamerleden helder"~5) OR ("partij voor de vrijheid helder"~10)
 #hilkens#("myrthe/pvda/kamerlid/kamerleden hilkens"~5) OR ("partij van de arbeid hilkens"~10)
 #jacobi#("lutz/pvda/kamerlid/kamerleden jacobi"~5) OR ("partij van de arbeid jacobi"~10)
 #jadnanansing#("tanja/pvda/kamerlid/kamerleden jadnanansing"~5) OR ("partij van de arbeid jadnanansing"~10)
 #joldersma#("cisca/cda/kamerlid/kamerleden joldersma"~5) OR ("christen democratisch appel joldersma"~10)
 #karabulut#("sadet/sp/kamerlid/kamerleden karabulut"~5) OR ("socialistische partij karabulut"~10)
 #keijzer#("mona/cda/kamerlid/kamerleden keijzer"~5) OR ("christen democratisch appel keijzer"~10)
 #klever#("reINETTE/pvv/kamerlid/kamerleden klever"~5) OR ("partij voor de vrijheid klever"~10)
 #kooiman#("nine/sp/kamerlid/kamerleden kooiman"~5) OR ("socialistische partij kooiman"~10)
 #koser kaya#("fatma/d66/kamerlid/kamerleden kaya"~5) OR ("democraten 66 koser kaya"~10)
 #kraneveldt#("margot/pvda/kamerlid/kamerleden kraneveldt"~5) OR ("partij van de arbeid kraneveldt"~10)
 #kuiken#("attje/pvda/kamerlid/kamerleden kuiken"~5) OR ("partij van de arbeid kuiken"~10)
 #leijten#("renske/sp/kamerlid/kamerleden leijten"~5) OR ("socialistische partij leijten"~10)
 #lodders#("helma/vvd/kamerlid/kamerleden lodders"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie lodders"~10)
 #lucas#("anne/vvd/kamerlid/kamerleden lucas"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie lucas"~10)
 #maij#(("marit/pvda/kamerlid/kamerleden maij"~5) OR ("partij van de arbeid maij"~10) OR
 (((("marit/pvda/kamerlid/kamerleden maij"~5) OR ("partij van de arbeid maij"~10)) AND "hanja maij") NOT ("hanja maij"
 NOT "marit/pvda/kamerlid/kamerleden maij"~5))
 #van miltenburg#("anouchka/vvd/kamerlid/kamerleden miltenburg"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van miltenburg"~10)
 #anne mulder#(((("anne/vvd mulder"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie mulder"~10)) NOT "jan mulder")
 #agnes mulder#("agnes/cda mulder"~5) OR ("christen democratisch appel mulder"~10)
 #nepperus#("helma/vvd/kamerlid/kamerleden nepperus"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie nepperus"~10)
 #van nieuwenhuizen#("cora/vvd/kamerlid/kamerleden nieuwenhuizen"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie van nieuwenhuizen"~10)
 #oosenburg#("astrid/pvda/kamerlid/kamerleden oosenburg"~5) OR ("partij van de arbeid oosenburg"~10)
 #ortega#("cynthia/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden ortega"~5) OR ("christenunie ortega"~10)
 #ouwehand#("esther/pvdd/kamerlid/kamerleden ouwehand"~5) OR ("partij voor de dieren ouwehand"~10)
 #peters#("mariko/groenlinks/kamerlid/kamerleden peters"~5) OR ("groen links peters"~10)
 #schaart#("afke/vvd/kamerlid/kamerleden schaart"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie schaart"~10)
 #schouten#("carola/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden schouten"~5) OR ("christenunie schouten"~10)
 #schut-welkzijn#("anoushka/vvd/kamerlid/kamerleden schut"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie schut"~10)
 #smeets#("pauline/pvda/kamerlid/kamerleden smeets"~5) OR ("partij van de arbeid smeets"~10)
 #smilde#("margreth/cda/kamerlid/kamerleden smilde"~5) OR ("christen democratisch appel smilde"~10)
 #smits#("manja/sp/kamerlid/kamerleden smits"~5) OR ("socialistische partij smits"~10)
 #snijder#("janneke/vvd/kamerlid/kamerleden snijder*"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie snijder*"~10)
 #sterk#("mirjam sterk") OR ("christen democratisch appel sterk"~10)
 #straus#("karin/vvd/kamerlid/kamerleden straus"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie straus"~10)
 #tanamal#("grace/pvda/kamerlid/kamerleden tanamal"~5) OR ("partij van de arbeid tanamal"~10)
 #tellegen#("ockje/vvd/kamerlid/kamerleden tellegen"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie tellegen"~10)
 #van tongeren#("liesbeth/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden tongeren"~5) OR ("groenlinks van tongeren"~10)
 #van toorenburg#("madeleine/cda/kamerlid/kamerleden toorenburg"~5) OR ("christen democratisch appel van toorenburg"~10)
 #uitslag#("sabine uitslag") OR ("christen democratisch appel uitslag"~10)

#van veldhoven#("stientje/d66/kamerlid/kamerleden veldhoven"~5) OR ("democraten 66 van veldhoven"~10)
#venrooy#("tamara/vvd/kamerlid/kamerleden venrooy"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie venrooy"~10)
#verbeet#("gerdi/pvda/kamerlid/kamerleden/voorzitter verbeet"~5) OR ("partij van de arbeid verbeet"~10)
#vermeij#("roos/pvda/kamerlid/kamerleden vermeij"~5) OR ("partij van de arbeid vermeij"~10)
#verburg#("gerda/cda/kamerlid/kamerleden verburg"~5) OR ("christen democratisch appel verburg"~10)
#visser#("barbara/vvd/kamerlid/kamerleden visser"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie visser"~10)
#voortman#("linda/groenlinks/gl/kamerlid/kamerleden voortman"~5) OR ("groenlinks van voortman"~10)
#mei li vos#("mei li vos")
#aukje de vries#("aukje/vvd vries"~5) OR ("volkspartij voor vrijheid en democratie de vries"~10)
#van der werf#("marieke/cda/kamerlid/kamerleden werf"~5) OR ("christen democratisch appel van der werf"~10)
#wiegman#("esme/christenunie/cu/kamerlid/kamerleden wiegman"~5) OR ("christen unie wiegman"~10)
#wolbert#("agnes/pvda/kamerlid/kamerleden wolbert"~5) OR ("partij van de arbeid wolbert"~10)
#ypma#("loes/pvda/kamerlid/kamerleden ypma"~5) OR ("partij van de arbeid ypma"~10)
#yucel#("keklik/pvda/kamerlid/kamerleden yucel"~5) OR ("partij van de arbeid yucel"~10)